

**Brusel 7. března 2025
(OR. en)**

6878/25

**JAI 290
FREMP 55**

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU: financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv – závěry Rady (7. března 2025)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU: financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv ve znění schváleném Radou na jejím 4082. zasedání konaném dne 7. března 2025.

Závěry Rady o uplatňování Listiny základních práv EU:

financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv

Preamble

Rada Evropské unie,

- a. **připomínajíc** článek 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“), v němž se stanoví, že Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin, a že tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů;
- b. **připomínajíc** nedělitelné a všeobecné hodnoty lidské důstojnosti, svobody, rovnosti a solidarity zakotvené v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), která byla slavnostně vyhlášena před 25 lety v prosinci 2000, a povinnost členských států zaručit práva a svobody, které jsou v ní zakotvené, při uplatňování práva Unie v souladu s článkem 51 Listiny;
- c. **připomínajíc** čl. 6 odst. 1 SEU, podle něhož Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině, jež má stejnou právní sílu jako Smlouvy;
- d. **připomínajíc** článek 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), v němž se stanoví, že Unie při všech svých činnostech usiluje o odstranění nerovností a podporuje rovné zacházení pro muže a ženy, a článek 10 SFEU, podle něhož se Unie při vymezování a provádění svých politik a činností zaměřuje na boj proti diskriminaci;
- e. **zdůrazňujíc**, že zejména s ohledem na změny ve společnosti, sociální pokrok a vědecký a technologický vývoj je nezbytné posílit podporu a ochranu hodnot a práv zakotvených v článku 2 SEU a v Listině a zajistit její řádné uplatňování;

- f. **podtrhujíc**, že činnosti, které přispívají k podpoře a ochraně základních práv, jsou obvykle nekomerční povahy, a potřebují proto mechanismy financování, a že zřizování, rozvoj, zachovávání a sledování těchto mechanismů nadále patří k důležitým závazkům Unie;
- g. **zdůrazňujíc**, že zajištění odpovídajícího a transparentního financování pro organizace občanské společnosti a obránce lidských práv – kteří jsou i nadále zásadním prvkem systému brzd a protivah a přispívají k prosazování a ochraně hodnot Unie, včetně právního státu – má zásadní význam pro budování a udržování společnosti vyznačující se dodržováním hodnot Unie;
- h. **připomínajíc** závazek Unie podporovat demokracii, právní stát a základní práva na celém světě prostřednictvím různých nástrojů financování vnější činnosti, včetně Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa (NDICI – Globální Evropa), jakož i významnou úlohu financování poskytovaného Evropskou unií v oblasti lidských práv;
- i. **opakuje** význam finalizace přistoupení Unie k Evropské úmluvě o lidských právech v souladu s čl. 6 odst. 2 SEU s cílem posílit soudržnost a důslednost při ochraně základních práv a dále posílit ochranu základních práv v Evropě;
- j. **vyjadřujíc politování** nad neustálým a rozšířeným hrubým porušováním lidských práv na celém světě, k němuž dochází například v návaznosti na invazi a následnou válečnou agresi Ruska vůči Ukrajině, jejíž třetí výročí je vážnou připomínkou toho, že základní práva a svobody by neměly být považovány za samozřejmost a že jejich ochrana je sdílenou odpovědností členských států, orgánů Unie a dalších dotčených mezinárodních aktérů;
- k. **vítajíc** „Výroční zprávu o uplatňování Listiny základních práv EU za rok 2024: financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv“ (dále jen „zpráva o Listině za rok 2024“), kterou vypracovala Komise a která poskytuje přehled o vývoji v oblasti financování základních práv;

1. **vítajíc** významné příspěvky Agentury Evropské unie pro základní práva (dále jen „FRA“), mezi které patří mimo jiné poskytování cenných odborných znalostí a studií týkajících se Listiny, jako je nedávná zpráva nazvaná „Fondy EU: zajištění souladu se základními právy“. Mezi další příklady důležitých aktivit agentury FRA v této oblasti patří podpora povědomí o Listině prostřednictvím vícejazyčných vzdělávacích nástrojů, jako jsou Charterpedia a specifické vzdělávací moduly, a pořádání každoroční akce CharterXchange ve spolupráci s Komisí.

Financování na podporu, ochranu a prosazování základních práv

Rada Evropské unie znovu potvrzuje svůj závazek k trvalému uplatňování Listiny, a aniž by předjímalá budoucí jednání o příštím víceletém finančním rámci (dále jen „VFR“), schvaluje následující závěry.

Rada Evropské unie,

1. **zdůrazňuje** zásadní význam a vzájemně se posilující úlohu různých zdrojů financování, které přispívají k podpoře, ochraně a prosazování základních práv a které zahrnují finanční prostředky poskytované a vyplacené Uníí, členskými státy, soukromými dárci i mezinárodními organizacemi;
2. **uznává** ústřední úlohu organizací občanské společnosti a obránců lidských práv při uplatňování politik Unie v oblasti základních práv v členských státech, jakož i význam stávajícího financování Unie pro jejich činnost. Rada rovněž uznává důležitou úlohu stávajících programů Unie, které financují příslušné činnosti vnitrostátních, regionálních a místních orgánů v této oblasti, jakož i programů, které posilují a zlepšují justiční systémy a přispívají k odborné přípravě pracovníků justice;
3. **zdůrazňuje** větší zaměření Komise na podporu hodnot Unie a základních práv, což v souvislosti s financováním a v kontextu VFR na období 2021–2027 zahrnuje podstatné navýšení rozpočtu programu Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV);

4. **uznává**, že na základě finančního nařízení nesou členské státy a Komise při využívání finančních prostředků Unie a rozpočtu EU odpovědnost za to, že zajistí dodržování Listiny v souladu s jejím článkem 51 a respektování hodnot Unie zakotvených v článku 2 SEU, které jsou pro plnění rozpočtu relevantní;
5. **uznává**, že je důležité zajistit, aby hodnoty Unie a Listina byly v praxi účinně uplatňovány a dodržovány a aby byly chráněny finanční zájmy Unie. V tomto ohledu Rada znovu opakuje, že existuje jasná souvislost mezi dodržováním zásad právního státu a Listiny na jedné straně a financováním ze strany Unie na straně druhé;
6. **zdůrazňuje** klíčovou úlohu nařízení o společných ustanoveních, jehož článek 9 vyžaduje, aby členské státy a Komise zajistily dodržování základních práv a soulad s Listinou při provádění fondů, na něž se nařízení o společných ustanoveních vztahuje, zejména s cílem zabránit jakékoli diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace, a aby prosazovaly přístupnost pro osoby se zdravotním postižením a začlenily genderové hledisko do přípravy, provádění, monitorování, podávání zpráv a hodnocení programů. Kromě toho mají členské státy v souladu s horizontální základní podmínkou účinného uplatňování a provádění Listiny stanovenou v příloze III nařízení o společných ustanoveních povinnost zavést účinné mechanismy k zajištění souladu s Listinou ve všech fázích programování a provádění, aby výdaje spojené s těmito finančními prostředky byly uhrazeny;
7. **oceňuje** význam a úspěchy konkrétních programů financování Unie, zejména programu CERV, který je největším fondem Unie zaměřeným na prosazování základních hodnot a základních práv Unie v rámci EU a kterým se posiluje Unie rovnosti, spravedlnosti, práv a hodnot. Tento program je hlavním zdrojem přímého financování široké škály aktérů, zejména organizací občanské společnosti, včetně organizací působících na celostátní, regionální, místní a základní úrovni;

8. **vyzdvihuje** širokou škálu tematických oblastí, v nichž financování z prostředků Unie přispělo k ochraně a prosazování základních práv zakotvených v Listině. Rozmanitost těchto oblastí svědčí o trvalé potřebě začleňovat základní práva do různých oblastí politiky a promítá se přímo do řešení konkrétních potřeb. Specializovaná podpora zahrnuje například pokračující zvyšování povědomí o základních právech a budování kapacit (program CERV), poskytování odborné přípravy pracovníkům justice a zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti, mimo jiné prostřednictvím digitálních prostředků (program Spravedlnost), vytváření bezpečného a chráněného online prostředí a zacílení na dezinformace (program Digitální Evropa) a přispívání ke svobodě sdělovacích prostředků, umělecké svobodě a pluralismu (Kreativní Evropa). Ochrana a prosazování základních práv je podporována také prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost a Nástroje pro technickou podporu;
9. **uznává**, že navzdory značnému objemu finančních prostředků, které již EU, členské státy a další dárci poskytl, potřeby financování přesahují dostupné finanční prostředky;
10. **zdůrazňuje**, že je důležité, aby orgány odpovědné za programování a provádění fondů měly nezbytné odborné znalosti pro zajištění souladu s Listinou. Rovněž je zásadní, aby příjemci finančních prostředků dokonale porozuměli postupům a požadavkům, které je třeba splnit;
11. **uznává**, že pro praktické provádění a uplatňování povinností v oblasti základních práv, jejichž prostřednictvím lze zajistit ochranu základních práv ve všech oblastech politiky, mimo jiné i na regionální a místní úrovni, má vedle doplňkového financování EU význam financování ze strany členských států. V mnoha případech je hlavním zdrojem financování vnitrostátních institucí pro lidská práva, orgánů pro rovné zacházení a veřejných ochránců práv, jejichž prvořadá úloha při prosazování a ochraně základních práv je nedocenitelná, státní rozpočet. Vedle finančních prostředků EU jsou vnitrostátní finanční prostředky často hlavním zdrojem financování i pro organizace občanské společnosti;

12. **vyjadřuje podporu** Účetnímu dvoru, Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) a Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) v jejich úlohách, které plní v rámci svých příslušných mandátů při provádění auditů a vyšetřování nesrovnalostí nebo trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie, jež mohou zahrnovat i případy zneužití finančních prostředků určených na podporu, ochranu a prosazování základních práv.

Rada Evropské unie vyzývá členské státy, aby:

13. **určily** vnitrostátní kontaktní místa pro záležitosti Listiny, jejichž úkolem je podle „Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU“ vydané Komisí optimalizace toku informací a osvědčených postupů týkajících se Listiny a koordinace úsilí v oblasti budování kapacit v členských státech, **a usnadňovaly** jejich práci. Rada konstatuje, že určení a činnost těchto kontaktních míst mají pro soudržné uplatňování Listiny klíčový význam. Bere rovněž na vědomí vnitrostátní kontaktní místa programu CERV určená k šíření informací a zlepšení viditelnosti a přístupnosti programu CERV a vyzývá členské státy, aby spolupráci mezi těmito dvěma strukturami usnadňovaly;
14. **v rámci vnitrostátních rozpočtových procesů zajistily** dostupnost vnitrostátního základního a projektového financování a rovný přístup k nim pro organizace občanské společnosti, obránce lidských práv a další subjekty, jež chrání a podporují uplatňování základních práv v členských státech. Pro zvýšení účinnosti tohoto financování je nanejvýš důležité, aby vnitrostátní orgány poskytovaly transparentní informace o dostupných finančních prostředcích, aby výzvy k předkládání žádostí o financování byly zveřejňovány a snadno dostupné a aby přidělování finančních prostředků probíhalo nezávisle a transparentně;

15. **poskytovaly** dostatečné a stabilní financování těch činností vládních, regionálních a místních orgánů, které usnadňují provádění a uplatňování Listiny a přispívají k podpoře, ochraně a prosazování základních práv na všech úrovních správy;
16. **v souladu s vnitrostátním rozpočtovým rámcem poskytovaly** vnitrostátním institucím pro lidská práva, orgánům pro rovné zacházení a veřejným ochráncům práv adekvátní financování, které bude odpovídat jejich mandátům podle práva EU, jakož i velikosti a rozsahu současných výzev v oblasti ochrany základních práv. Tyto vnitrostátní instituce pro lidská práva, orgány pro rovné zacházení a veřejní ochránci práv se poskytováním odborných znalostí na vysoké úrovni v oblasti základních práv, monitorováním uplatňování Listiny, zajištěním podpory obětem porušování základních práv a osobám ve zranitelném postavení, spoluprací s vnitrostátními institucemi a zvyšováním povědomí o základních právech ve společnosti průběžně podílejí na zachování a ochraně společných hodnot zakotvených v článku 2 SEU a v Listině;
17. **poskytovaly** spravedlivé a transparentní financování v oblasti podpory, ochrany a prosazování základních práv a neuchylovaly se ke svévolnému snižování tohoto financování, které by mohlo být v rozporu s povinností členských států dodržovat společné hodnoty zakotvené v článku 2 SEU a v Listině.

Rada Evropské unie:

18. **vítá**, že Komise ve spolupráci s agenturou FRA nadále usiluje o další posílení uplatňování Listiny. Zejména „Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU“ vydaná Komisí obsahuje opatření na podporu uplatňování základních práv do roku 2030. Tato strategie potvrzuje ústřední úlohu financování při podpoře provádění politik EU v členských státech a vyzývá členské státy a Komisi, aby zajistily, že projekty financované EU budou v souladu s Listinou. Bere rovněž na vědomí obtíže, s nimiž se občanská společnost při přístupu k financování potýká, což je problém, který se promítl i do výroční zprávy o uplatňování Listiny za rok 2022 nazvané „Prosperující občanský prostor pro dodržování základních práv v EU“ (2022);

19. **vítá** činnost Komise zaměřenou na další podporu organizací občanské společnosti, mimo jiné prostřednictvím ohlášeného vytvoření platformy občanské společnosti.

Rada Evropské unie vyzývá Komisi, aby:

20. **nadále zkoumala možnosti** synergií mezi financováním Unie a členských států určeným na podporu, ochranu a prosazování základních práv a tyto synergie **rozvíjela**. V praxi toho lze dosáhnout mimo jiné neustálým přezkoumáváním nejlepšího využití stávajících fondů, uznáním specifických potřeb příjemců, zajištěním spolupráce s regionální a místní úrovní a dostupností finančních prostředků pro potřeby regionální a místní úrovně, jakož i zajištěním účinných systémů zveřejňování a podávání zpráv a přijetím opatření k prevenci a zmírnění zneužívání finančních prostředků na úrovni EU. Tyto synergie svědčí o doplňkové a zároveň jedinečné povaze financování ze strany Unie a členských států, umožňují jeho praktické fungování a odpovídají zvyšující se komplementaritě vnitrostátních a unijních cílů v oblasti základních práv;
21. **pokračovala v podpoře** svých programů přímého financování v oblasti základních práv a jejich přístupnosti pro příslušné organizace, tak aby způsobilí žadatelé mohli být o možnostech financování včas informováni;
22. **nadále podporovala** dostupnost programu CERV v rámci VFR na období 2021–2027 pro širokou škálu potenciálních žadatelů, mimo jiné usnadněním postupů podávání žádostí ve všech úředních jazycích Unie. Komise by při zachování transparentnosti financování měla současně zajistit, aby administrativní zátěž spojená s postupy podávání žádostí a řízení financování nebyla pro žadatele nadměrná. Komise se vyzývá, by při vypracovávání postupů, které mají žadatelé dodržovat, nadále úzce spolupracovala s vnitrostátními kontaktními místy programu CERV, a využila tak jejich odborných znalostí o praktických výzvách existujících na úrovni členských států. Zároveň by Komise měla pokračovat v poskytování cíleného financování se zaměřením na řešení naléhavých a rostoucích potřeb společnosti a výzev v oblasti základních práv;

23. **se nadále aktivně zapojovala** do otevřeného a transparentního dialogu s organizacemi občanské společnosti a obránci lidských práv a zohledňovala jejich odborné znalosti o procesu tvorby politik **a podporovala** uvedené organizace při zkoumání a řešení otázek základních práv, a to i na základní úrovni. Tato podpora by měla zahrnovat trvalé zaměření programu CERV na organizace občanské společnosti;
24. **pokračovala v poskytování** specializovaných a přímých možností financování organizacím občanské společnosti s cílem podpořit v rámci stávajících programů financování účinné a udržitelné projekty. Tato podpora by měla zahrnovat dostupnost víceletého financování umožňujícího lepší provádění projektů, které ze své podstaty vyžadují dlouhodobé plánování, a to v souladu se zásadami transparentnosti a odpovědnosti;
25. **pokračovala ve spolupráci** s Evropským výborem regionů na zvyšování povědomí o úloze místních a regionálních orgánů při uplatňování a prosazování Listiny, a to prostřednictvím úspěšných projektů financovaných Unií, které realizovala města a jejich sítě;
26. **nadále věnovala** značnou pozornost otázkám základních práv v souladu s článkem 21 SEU a v rámci stávajícího VFR prostřednictvím nástrojů financování vnější činnosti, včetně nástroje předvstupní pomoci (NPP III) a Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI – Globální Evropa).
-